

"Η Οφειλή" (εφ. Ελεύθερος Τύπος, Έλληνες Συγγραφείς, 16-08-2012)

Η οφειλή

Η φούστα, που μου είχε ράψει η μάνα της, κύλησε αθόρυβα από το κρεβάτι στο πάτωμα, πλάι στα πόδια μας. Καθώς έσκυπα για να την πιάσω, η μυρωδιά του Μάρκου ανάβλυσε από τις γάμπες της και μου έκοψε την ανάσα. Ανασηκώθηκα αργά και την κοίταξα μέσα από τον καθρέφτη, σούφρωνε και ξεσούφρωνε αργά τα ζουμερά της χείλια κάνοντας την γνωστή αστεία γκριμάτσα. Ήταν το πρώτο πράγμα που πρόσεξα πάνω της όταν την γνώρισα. Θα 'μασταν κοντά στα πέντε. Έμοιαζε σαν να γεννήθηκε κάνοντας αυτή την μουτσούνα. Αυτήν προσπαθούσα να ξεσηκώσω και δεν τα κατάφερα, έπρεπε να μελετήσω από κοντά το κόλπο της, γι' αυτό γίναμε φίλες.

— Δεν θα την δοκιμάσεις; με παρότρυνε.

Έπαιζα στα χέρια μου το μικροσκοπικό σταυρουδάκι που ήταν ραμμένο στο λάστιχο της ζώνης.

— Αυτό πάλι τι είναι; ρώτησα.

— Α, τίποτα η μάνα μου κάνει τα δικά της, για το καλό, λέει, να για ευλογία.

— Στο λάστιχο της φούστας; Μη χειρότερα.

— Άντε, λοιπόν, βάλ' την, είπε η Μύρα.

— Και πού ακριβώς πάει αυτό, μπρος ή πίσω; Καθυστερούσα προσπαθώντας να ξεμεθύσω από τον Μάρκο και να ελέγξω τους παλμούς μου.

—Μπροστά, στον αφαλό, για καλή γέννα, μουρμούρισε κι έστριβε μπούκλες με το δάχτυλο τα ολ-
όισια μαλλιά της. Αρχισα να γδύνομαι διστακτικά.

—Ευχαριστημένη; ρώτησα καρφώνοντας με το μάτι τα παπούτσια της. Άντε, που όλο γκρινιάζεις,
εντάξει σήμερα;

—Τι εννοείς;

—Μοσχοβολάς Μάρκο, τρίτη φορά μεσ' στη βδομάδα, άρα ευχαριστημένη. Τράβηξα απότομα την
μαύρη φούστα ώς το σαγόνι. Τα μάτια της άστραψαν, στένεψαν, χώρεσαν μαύρο πούμα.

—Κι εσύ την μυρωδιά του, πού την ξέρεις;

Ρούφηξα μέσα την κοιλιά, ρούφηξα και την ανάσα.

—Εσύ μου την έδειχνες προχθές, ξέχασες; Δεν μ' έβαλες να σε μυρίζω, πως έχει βαριά οσμή, σαν
καθαρός ασβός σε οίστρο, έτσι δεν έλεγες;

—Α, ξεφύσηξε η Μύρα, ...Α! Καλή η φούστα;

*

Ξεφυσούσε, πάνω κάτω το μηχάνημα δίπλα της. Ο σωλήνας ζωντανεμένος, κόμπρα που ανεβοκατέβαινε. Κι εγώ πλάι στο παράθυρο, όρθια, αναποφάσιστη, όλο έτοιμη να φύγω. Ακούω πάνω από μια ώρα τα πνιχτά βογκητά της. Και δεν ξαφνιάζομαι, μου είναι γνώριμα. Χρόνια ηχούσαν στο κεφάλι μου, στοίχειωναν το ξύπνιο και τον ύπνο μου. Άλλοτε ξεροσταλιάζοντας άναστρες νύχτες κάτω από τα παράθυρά τους κι άλλοτε κλωτσώντας και σπρώχνοντάς την μέσα στ' όνειρο να ξεκολλήσει επιτέλους από πάνω του η ανάσα της, να πάψει να λιγοθυμά από έρωτα στα χέρια του και να βογκάει. Κι ύστερα ανέβαιναν οι δικοί μου βόγκοι, μουγκρητά και μ' έπνιγαν.

Μου είπαν να μην την ενοχλήσω, μόνο αν ξυπνήσει μόνη της. Μα άραγε κοιμάται; Έμαθα για την κατάστασή της τυχαία από έναν παλιό γνωστό, εδώ και δέκα μέρες. Στο τελικό στάδιο, είπε. Δεν μπορούσα να την φανταστώ άρρωστη, κλινήρη, αδύναμη. Αυτή που ήταν πάντοτε τόσο ζωντανή, πάντα κερδισμένη, έπαιρνε αυτό που ήθελε χωρίς ιδιαίτερες προσπάθειες, ήταν τυχερή και αντιπαθητικά άτρωτη ως και στις παιδικές ασθένειες, που τις ξεπέταγε σε λίγες μέρες όταν εμείς οι υπόλοιποι κλεινόμασταν μέσα και χάναμε το παιχνίδι για βδομάδες. Τώρα πώς γίνεται; Δέκα μέρες έχω να κοιμηθώ. Πέντε φορές ξεκίνησα για να 'ρθω και πέντε γύρισα πίσω. Έχω να την δω από τότε. Εκείνη την ημέρα της σταυρωμένης φούστας με δυσκολία κρατήθηκα, παρά λίγο να προδοθώ, πως την μυρωδιά του την ήξερα από μόνη μου και μάλιστα πολύ καλύτερα απ' ότι εκείνη. Περίπου ένα μήνα μετά έμεινε έγκυος. Κι ήταν χαρούμενη, πολύ. Λίγο αργότερα, μαθεύτηκαν όλα. Ακόμα δεν ξέρω πως άρχισε να ξετυλίγεται το κουβάρι. Της τα πρόφτασαν πριν προλάβω να ξεκόψω από το Μάρκο. Διαλύσαμε. Έφυγα εγώ, μακριά, χάθηκα.

Την αστεία γκριμάτσα της τελικά δεν την κατάφερα. Εκείνη την μαύρη φούστα με το σταυρούδακι της κυρά Ξένης την φυλάω ακόμα. Παιδιά δεν έκανα ποτέ.

Με την φαντασία μου της έχω ζητήσει πολλές φορές συγγνώμη. Έχω επινοήσει διάφορα σκηηνικά, από τυχαία συνάντηση στο δρόμο, έως να χτυπάω το κουδούνι του σπιτιού της με σκοπό να της πω την μαγική λέξη, που θα με λύτρωνε. Μονάχα μια συγγνώμη, χωρίς πολλά λόγια κι εξηγήσεις, σε τι θα ωφελούσε άλλωστε μια βαθύτερη εξομολόγηση τώρα πια. Τι νόημα θα είχε; Μια σκέτη ειλικρινής συγγνώμη θα ήταν αρκετή. Και η απαραίτητη αποδοχή της, ασφαλώς. Δεν είναι ανάγκη να σε κατανοήσει, ούτε και να σε λυπηθεί ο άλλος. Παλιότερα θα ήθελα να της μιλήσω για τις ανασφάλειές μου, για το αίσθημα κατωτερότητας που με βύθιζε στην απελπισία, πόσο πιο όμορφη ήταν, πόσο άχαρη κι ασήμαντη ένιωθα πλάι της, πώς πάντα προκαλούσε το ενδιαφέρον και την προσοχή, πόσο ανάγκη είχα για επιβεβαίωση. Για του Μάρκου την επιβεβαίωση. Τελικά, με τον καιρό κατάλαβα ότι όλα αυτά δεν την αφορούσαν, αρκεί το κακό που έγινε.

Κοντά σαράντα χρόνια φαντασίωσης συγγνώμης κι όμως δεν τόλμησα ποτέ. Και τώρα που το πήρα απόφαση και κατάφεραν τα πόδια μου να με φέρουν ως εδώ, εκείνη μοιάζει να κοιμάται.

Σκύβω κοντά της, ραγισμένη η παλιά ομορφιά από την επικείμενη ακαμψία. Μια στιγμιαία νίκη θριαμβεύει μέσα μου, όρθια εγώ ατσάκιστη κι αυτή μπροστά μου ξαπλωμένη. Α, τελικά δεν ήταν άτρωτη. Και κοκκινίζω, λησμονώντας πως η ντροπή και η χαρά δίνουν συχνά το ίδιο χρώμα. Φρυγμένα σαλεύουνε τα χείλη της. Και να 'θελε δεν θα 'βγαινε τώρα η παλιά γκριμάτσα. Πρώτη φορά καταλαβαίνω γιατί δεν την κατάφερα ποτέ. Ασυναίσθητα την μυρίζω όπως παλιά. Δυνατή η ανάμνηση της όσφρησης αργεί

να αντιληφθεί την έντονη οσμή της αποσύνθεσης, που ξεχύνεται απ' το μισάνοιχτο στόμα και μπουκώνει το δωμάτιο. Της χαϊδεύω απαλά το μέτωπο με την πάνω πλευρά των δακτύλων. Ευτυχώς που ο Μάρκος έφυγε και δεν θα την δει έτσι. Χώρισαν, έμαθα, δυο χρόνια μετά τον γάμο και τώρα ζει στην Νότιο Αμερική. Το γιό τους τον μοίρασαν σαν την Περσεφόνη, μισό χρόνο στο πάνω ημισφαίριο, μισόν στο κάτω.

— Μύρα;...

Απομακρύνομαι. Ξαφνικά αισθάνθηκα άβολα με το κεφάλι μου τόσο κοντά στο δικό της. Φοβήθηκα πως βούτηξε στις σκέψεις μου. Το έκανε αυτό τότε. Κι εγώ το έκανα. Ήταν σαν παιχνίδι. Αργότερα, όταν άρχισα να έχω σκέψεις που δεν ήθελα να μοιραστώ μαζί της, έκλεισα. Άλλαξαν χρώμα τα μάτια σου, το ξέρεις; μου είχε πει τότε μια μέρα, τα θυμάμαι πολύ πιο ανοιχτόχρωμα. Παράλλαξες φιλενάδα, και γέλαγε με πνιχτούς λαρυγγισμούς.

Βογκάει σιγανά, σέρνοντας την εκπνοή σαν να ανεβαίνει απότομη πλαγιά. Αναλογίζομαι πώς αφέθηκα κάποτε σε τόσο μαύρες σκέψεις, σε τόσο ταπεινές ορμές. Και ποιος εγωισμός με κρατούσε και δίσταζα σαράντα χρόνια; Ή μήπως φόβος. Πάντα ένιωθα κάτι ανεξέλεγκτο πλάι της, κάτι που με ξεπερνούσε. Κοιτάζω το άλλοτε ζηλευτό προφίλ της.

...Συγνώμη, ψιθυρίζω μέσα από τα δόντια μου. Τελικά, είναι αλλιώς να το σκέφτεσαι μονάχος σου κι αλλιώς να το λες κατάμουτρα στον άλλον .

...Μύρα συγνώμη, δοκιμάζω σιγανά τις λέξεις και πνίγομαι, παρ' όλο που ξέρω πως δεν μ' ακούει. Τα μικρά βογκητά της όλο και δυναμώνουν. Σαλεύει ανεπαίσθητα σαν ασπόνδυλο. Μισανοίγει με δυσκολία τα μάτια στο κενό.

— Πονάω, ψιθυρίζει, πέρασε η ένεση, πονάω, πώς θα βγει η νύχτα;

Δεν είμαι βέβαιη πως απευθύνεται σε μένα, δεν ξέρω αν έχει αντιληφθεί καν την παρουσία μου. Ωστόσο προσπαθώ να στήσω ένα διάλογο.

— Κάνε υπομονή καλή μου, λέω, ξαναπερνώντας το χέρι πιο μακριά τώρα από το δέρμα της, σαν να 'ναι κολλητικός ο πόνος, ίσα που αγγίζω τα ιδρωμένα της μαλλιά. Θα μπορούσα να είμαι μια οποιαδήποτε, μια νοσοκόμα, η επισκέπτρια του διπλανού ασθενή, θα μπορούσα να είμαι μια ξένη. Μιλάω σαν ξένη. Θα μπορούσα να έχω φύγει. Μπορώ να φύγω ανά πάσα στιγμή. Μπορώ να πάρω την απόφασή μου για συγνώμη και να φύγω.

— Όλα θα πάνε καλά..., ψελλίζω μάλλον στον εαυτό μου. Εκείνη παραμένει σιωπηλή, αδιαπέραστη, ο πόνος την έχει τυλίξει σ' ένα μονωτικό κουκούλι. Παρηγοριέται μέσα στα βογκητά της, συνομιλεί μαζί τους, δεν δείχνει να χρειάζεται άλλον συνομιλητή.

... Μύρα μ' ακούς; εγώ είμαι, η Ελένη. Κάτι σαν αντίστροφος αναστεναγμός στροβιλίζεται στον αέρα και τρυπάει τα πλακάκια, ύστερα η αναπνοή της κάνει μια μεγάλη παύση. Μάλλον με κατάλαβε, αλλά δεν γυρίζει να με κοιτάξει. Της σφίγγω το χέρι για να πάρω δύναμη. Με κόπο συγκρατώ τον τρόπο μου μπροστά της.

— Άκου... συγνώμη, λέω βιαστικά, θέλω να σου ζητήσω συγνώμη. Και ξενοιάζω για λίγο. Χρειάζομαι χρόνο. Εγώ πάντως, το είπα. Τώρα περιμένω. Δικό της το μπαλάκι. Δική της η ατάκα. Περιμένω, κοιτώντας έξω στο απέναντι πάρκο τα πλούσια λικνιστά κλαδιά μιας κλαίουσας που χτυπιέται στο βοριάδακι.

Μένουμε έτσι για ώρα, εκείνη στο ζοφερό κουκούλι της κι εγώ έξω στο πάρκο...

Η σιωπή βαραίνει και βαραίνει στο δωμάτιο. Ως και οι στεναγμοί της σίγησαν, μπήκαν στο σώμα, λούφαξαν, τώρα γογγύζουν μέσα. Ψάχνω για αναμνήσεις, για εικόνες, πώς να γεμίσω το κενό. Κοντά σαράντα χρόνια χάσκουν ανάμεσά μας. Βάραθρο. Ποια θα πηδήξει;

Τα μάτια μου ακολουθούν τις ταλαντώσεις των κλαδιών απέναντι, θυμάμαι την παιδική μας κούνια στο χοντρό πεύκο του κήπου της, εκκρεμές του χρόνου που απρόοπτα σαλεύει πάλι. Ακούω τα κουκουναρία του μεσημεριού να τρίζονε τα καλοκαίρια, και πως τα λεγαμε για ζωτικά που κατοικούν τάχα στο δέντρο, και τρέχαμε να μην μας βρουν, μην μας προλάβουν. Εδώ τώρα ακούγεται μόνο η στάλα του ορού και η κόμπρα του σωλήνα. Κοιτάζω έξω με προσήλωση, κι ας σέρνεται η άκρη του ματιού μου ζητιάνα στα σεντόνια της.

Εάφνου, κάτι αστράφτει απόκοσμα στο μισοσκόταδο, έχει στρέψει τα μάτια πάνω μου και με κοιτάζει. Λάμπει ολοστρόγγυλο σπάνιο ορυκτό το ασπράδι τους. Γυάλινη ματιά, κενή.

— Σου πήρε λίγο παραπάνω, αλλά ήρθες, τα κατάφερες. Σταματάει να πάρει ανάσα, παίρνει και

τα μάτια της, τα σέρνει πέρα στο παράθυρο. Σκοτεινιάζει πάλι στο δωμάτιο. Σωπαίνει ξανά. Βαθαίνει η ώρα στη σιωπή. Και βαθαίνει... Κάποτε ανεβαίνει ξερή η φωνή, κοφτή μέσα απ' τα δόντια της.

— Κοίτα Ελένη, πονάω. Πονάω πολύ, αβάσταχτα, αλλά ακόμη είμαι στα συγκαλά μου, ξέρω τι μου γίνεται. Η αναπνοή της βγαίνει λειψή· ξέρω και τι πρόκειται να μου συμβεί, συνεχίζει. Έπρεπε να είχα φύγει, σκέφτομαι, πριν ξυπνήσει. Τώρα είναι αργά. Αργά. Ένα μούδιασμα με στεφανώνει κι όλο κατεβαίνει, μια αθόρυβη, δυνατή αντλία μ' αδειάζει από μέσα. Απομένω σιγά-σιγά μόνο δέρμα. Ένα κέλυφος. Είμαι εντελώς ανέτοιμη για μια πιθανή της άρνηση. Ακόμα και τώρα εκείνη έχει τον έλεγχο. Ξεγελάστηκα από την οριζόντια θέση της, από την κλινική της εικόνα. Όρθια, σκυμμένη, ταπεινωμένη από τον πόνο της, ένοχη για ένα νέο απροσδιόριστο αδίκημα, περιμένω την ετυμηγορία της.

— Μετά από λίγο, ίσως αύριο κιόλα, θα χάσω τον έλεγχο, ούτε θα μπορώ να σκεφτώ και να αποφασίσω για οτιδήποτε. Προχωράει καλπάζοντας στον εγκέφαλο. Δεν θα είμαι πια ο εαυτός μου.

— Μην μιλάς έτσι, ποτέ δεν ξέρεις. Και εκεί σταματάω, δεν βρίσκω τι άλλο να πω. Τα πράγματα είναι ακριβώς όπως τα περιγράφει, είχα ρωτήσει τον γιατρό της πριν μπω στο θάλαμο. Έπειτα δεν της αξίζει ένα ακόμα ψέμα. Με πλημμυρίζουν πάλι οι τύψεις. Ίσως πριν δεν άκουσε τι είπα, ή μπορεί να θέλει να το ξανακούσει. Ούτως ή άλλως θα χρειαστεί να το πω πάλι. Σκουπίζω μηχανικά τις μουσκεμένες παλάμες μου στην άκρη της ζακέτας.

— Μύρα, συγχώρεσέ με για τότε. Κομπιάζω. Σε παρακαλώ. Κι ύστερα κάτι υγρό και μαλακό ανεβαίνει στο στόμα μου και λύνεται. Δεν ξέρω πως ήρθαν έτσι τα πράγματα. Ήρθαν. Όπως έρχονται τα πράγματα και μας υπερβαίνουν, χωρίς γιατί. Δεν ξέρω. Ή μπορεί και να κατάλαβα τώρα πια, αλλά σε τι βοηθάει; Θα 'κανα τα πάντα για να μην είχαν συμβεί όλα εκείνα τότε. Θα 'κανα τα πάντα για να καταλάβεις πόσο έχω πονέσει κι εγώ, πόσο μου έλειψες αυτά τα χρόνια, πόσο μου έλειψε ο ίδιος μου ο εαυτός. Ο ίδιος μου ο εαυτός, και κλείνω τα μάτια. Μια διαβρωτική υγρασία απλώνεται πάνω μου κι αρχίζει να με τυλίγει. Βαραίνω, κάθομαι στην καρέκλα δίπλα της.

Η Μύρα δεν αντιδρά, παραμένει σιωπηλή. Για ώρα. Δεν ξέρω πια αν περιμένω την απάντησή της. Προσπαθώ να βρω τον μίτο της υγρής μπόλιας που συνεχίζει να με φασκιώνει αδιάκοπα. Όσπου ακούγεται η φωνή της ν' απαγγέλλει.

— Ξέρεις, Ελένη, η αξιοπρέπεια είναι πολύ διευρυμένη έννοια. Κι εγώ πρέπει να προλάβω, να μην συμβούν τα χειρότερα.

Έξω έχει σκοτεινιάσει τελείως. Το δωμάτιο πλέει στο γαλακτώδες φως που φτάνει από κάποιο μακρινό σημείο του διαδρόμου. Δεν ρωτάω τι εννοεί, δεν τολμώ. Στρέφεται με κόπο προς το μέρος μου, ακούω το σύρσιμο του κεφαλιού της πάνω στο μαξιλάρι.

— Μου χρωστάς, λέει κοφτά.

Το βλέμμα της έχει κάτι αβυσσαλέο.

Μου δείχνει επιτακτικά τα πολύπλοκα μηχανήματα που κρέμονται πάνω της.

— Θα 'κανες τα πάντα, είπες, Ελένη;

Γνέφω καταφατικά, τρέμοντας.

— Τα πάντα για να εξαλείψεις τον πόνο που μου προξένησες, τον πόνο όλων αυτών των χρόνων που φύτρωσε στο κορμί μου.

Την κοιτάζω άπνοη.

— Ε, λοιπόν, μου οφείλεις μια πολύ μεγαλύτερη, μια πολύ πιο αποτελεσματική δόση συγγνώμης, λέει κοιτώντας με νόημα τον δαιδαλώδη μικρόκοσμο από σωληνάκια με φάρμακα και ορούς που συγκροτούν τον ομφάλιο λώρο της με τη ζωή.